

„Nekünk a magyar láng megőrzése számít...”

A Szirmai Károly Magyar Művelődési Egyesület keretei között működő amatőr színjátszó csoport 2016 októberében második alkalommal látogat el Csanádpalotára, hogy bemutassa játékát az érdeklődő közönségnek. A társulatot már ismerősként köszönthetjük: februárban ugyanis már felléptek a Nemzeti Művelődési Intézet Csongrád Megyei Irodája által szervezett Csongrád megyei és vajdasági amatőr színjátszók találkozásánál. Akkor a nagyszerű „Tűv tevéket” hozták el, amelyet a Vajdasági Magyar Művelődési Intézet munkatársai jó szívvel ajánlottak. Az egyesület életéről, mérföldköveiről, az aktualitásokról és a jövőbeni tervekről a szervezet elnökével, Varga Flóriánnal, valamint a „Szabadság betegei” darab rendezőjével, Nagy Sándorral beszélgettünk.

Magne Szaitz Éva: Így, a beszélgetésünk legelején kérlek benneteket, hogy mutassátok be néhány szóval az egyesületeteket!

Nagy Sándor: Hogy a legelején kezdjem, 1955 különösen fontos év volt az életünkben, mivel ezt tekintjük a Szirmai Károly Magyar Művelődési Egyesület első, kezdő évének, így tavaly ünnepeltük fennállásunk 60 éves jubileumát. Tevékenységeink között fontos

helye van a néptáncnak, a hagyományörzésnek, a citerásoknak, illetve az asszony- és férfikórusnak. Lukács Imre foglalkozik elsősorban Temerinben a néptáncos csoportokkal. A színjátszók már nagyon sok előadást tudhatnak maguk mögött. Szabó Péter bácsi, aki a szervezet motorja volt, sokat dolgozott a Szirmaiban, gyakran ő is rendezte a darabokat. Afféle helyi legenda Temerinben!

Varga Flórián: Az utóbbi két évben a *Tűv Tevékről* lettünk ismeretek, igaz, előtte is voltak már előadásaink, sajnos azonban azokat a nagy díszletek miatt nem tudtuk máshova elvinni. Idén februárban a Vajdasági Magyar Művelődési Intézet közreműködésével jöhettünk el Csanádpalotára, majd ezt követte egy újabb meghívás, amely már az 56-os témával és Sinkovits Imrével volt kapcsolatos. Az egyesületünk emellett egy nagyszabású popénekes fesztivált is szervez, amelyet szintén Péter bácsi indított 25 évvel ezelőtt. Igyekszünk ezzel is alkalmat teremteni a magyarul éneklő versenyzőinknek, hogy élő zenei kísérettel mutatkozhassanak be a színpadon a közönségnek. Az elmúlt években olyan emberek jelentkeztek a fesztiválra, mint Bencsik Tamara, Dér Henrietta. Még Ruzsa Magdi is készült ide, de

épp abban az évben futott be a Me gasztárban. Ez a program komoly szervezést igényel, hiszen érkeznek Temerinből, Becséről, Topolyáról, Szabadkáról, sőt Tornyosról is ide. Jómagam két éve vagyok az egyesület elnöke, Sándor nyolc évig töltötte be előttem ezt a funkciót, így nem véletlen, hogy ő is sokat tud mesélni az itt történetekről.

N. S.: Úgy kezdődött az egyesület története, hogy pár fiatal időnként be-betévedt egy kicsit szórakozni, ismerkedni a kultúrházba, aztán idővel azon kapta magát, hogy valahogy ott ragadt, ami egyáltalán nem volt véletlen, hiszen Szabó Péter bácsinak nem csak a rendezéshez volt jó érzéke, de a fiatalokhoz is. Rendezett ő mindenféle darabot, attól függően, hogy kik vállaltak benne szerepet az oda járó fiatalok közül. Mellékesen jegyezném meg csak így magunk között, hogy azok a fiatalok igazán vállalkozó kedvűek voltak, énekeltek, táncoltak, akár még klasszikus táncot is roptak magyar nótára, de a fő motiváció mindig a szereplés volt. Olyan sokáig működött ez, hogy még házasságok is születtek. Később ugyan ezek a fiatalok el-elmaradoztak, de szerencsére mindig jött utánpótlás. Akkoriban a legerősebb tevékenysége a szervezetenek még a színjátszás volt.

egyesületünk részt vesz a farsangi felvonulás megszervezésében. Ott egy 10-15 perces szórakoztató jelenetet adunk majd elő.

Tavaly pedig egy egyórás (népdal, tánc, vicces jelenetek) lakodalmast játszottunk „Csámpás Rozi és a Betyár bicegő Jani” címmel. Vitathatatlan, hogy a cím is sokatmondó, nem véletlenül esett a választás a darabra, hiszen a farsangi móka volt a lényeg. Ebben a produkcióban fellépett a színészek mellett az asszony- és a férfikórusunk, a citerazenekarunk is, úgy voltunk vagy 40-en a színpadon. Ez a nem mindennapi kavalkád nagyon tetszett a közönségnek, rengetegen voltak. A Zengő Délvidéket két évente szervezzük, az előbb említett Bodor Anikó emlékére. Felkérjük a vajdasági zenészeket, kórusokat ilyenkor, hogy vegyenek részt, ez is szemle jellegű. Eleinte meg volt határozva, hogy csak 19 és 35 év közöttiek jöhetnek, ám lassacskán engedékenyebbek lettünk, hiszen sok mindent számításba kell vennünk az eredményes szervezéshez. Értem én itt ezalatt az elvándorlást, na meg azt, hogy a gyerekek közül valamiért egyre kevesebb zenész termelődik ki, a jó muzsikások pedig egyre öregebbek lesznek. Mindent jól meghányva-vetve végül úgy döntöttünk, hogy kitoljuk a korhatárt, ennek a döntésnek kö-

Valamikor a 70-es évek végén, 80-as évek elején indult be Temerinben a táncházmozgalom, eláru- lom, hogy jómagam is táncoltam akkortájt a csoportban, meg többen mások is, volt egyfajta népszerűsége a dolognak. Itt járt nálunk még Halmos Béla, Berecz András, az Ökrös Banda is, és a népzenében jelentős más személyek is. Személyesen megismerkedtünk és kapcsolatot tartottunk ezekkel az emberekkel.

Felnéztünk rájuk és igyekeztünk hozzájuk méltón dolgozni. Viszont mint mindenhol, nálunk is jött a hullámvölgy. Kezdték a dolgok egyre nehezebbé válni, alig akart működni az egész. Egy idő után kezdtük érezni, hogy valamit tenni kell, ekkor döntöttük el, hogy az én elnökletemmel felkaroljuk az egyesületet, kicsit színesítjük a műfaji palettát, a színjátszás mellett elindítunk egy néptáncgyűttest, felvállaljuk a klasszikus tánc tanítását, illetve a hangszeroktatást is. Ma már vonós- és citerás zenekarunk is van. Sőt, a fiatalokat is oktatást is felvállaltuk. Egyik legnagyobb álmom, a férfikórus megalakítása volt, ami mostanra valóra vált, mégpedig egy hölgy karnagy vezetésével. Hajdanán öten kezdtük, ma már 13-an vagyunk, délvidéki népdalokat éneklünk. Bodor Anikó gyűjtésének a népszerűsítése az

elsődleges célunk. Kisebb-nagyobb sikereket is elértünk már, jelen vagyunk minden vajdasági szemlén, ezen kívül más hasonló szellemiségű rendezvényen is. A kórusunk már tízéves. A magyar himnusz mellett az ó himnuszt és a székely himnuszt is énekeljük, ami a férfikarunknak köszönhető. Emellett katona- és forradalmi dalokat is éneklünk. Széles skálán mozog a repertoárunk, gyakran veszünk részt különböző színdarabokban is. Ezekben hatan szoktunk szerepelni.

Ami a rendezést illeti, jómagam is írtam kisebb szövegkönyveket, például farsangi mulatságokra. Van egy Temerinből elszármazott, ma már Magyarországon élő házaspár, akiknek a kezdeményezésére az

szönhetően idén januárban már negyedik alkalommal tudjuk megszervezni a programot.

M.-né Sz. É.: *Milyen darabbal készültök a színjátszó találkozóra?*

N. S.: *A szabadság betegeit* választottuk. Ami a szabadságot illeti, én nagyon betegnek érzem magam, az biztos. A darab kapcsán már júniusban összeültünk Flórrival és elkezdtünk ötletelni azon, hogy majd ez fogja megírni a szövegkönyvet, meg az fogja rendezni, aztán az idő szép lassan elkezdett egyre inkább szorítani minket. Végül Csorba Béla, Temerinben élő költő, néprajzkutató vállalta magára a nemes feladatot. Még augusztus 16-án küldtem neki egy vázlatot, hogy milyen elképzeléseim vannak egy 1956-tal foglalkozó darabbal kapcsolatban, kértem, hogy kerekítsen a pár gondolatfoslányból valami szép, tartalmas színpadi művet. Erre szeptember 10-én kaptunk két oldalt, aztán 16-án még nyolcat. Sajnos Törteli László egy komolyabb betegség miatt nem tudta vállalni a rendezést, ezért én lettem a rendező. Tudtam, hogy ehhez a műhöz tapasztalt színjátszókra van szükség, idő híján pedig nem lesz lehetőség arra, hogy valakiből, aki olyan akár a nyers, megmunkálatlan fa, itt és most alkossuk meg figurát, hívjuk életre a karaktert. Mindenki a saját játékát hozta. Biztosan sokat kell még dolgozni ezen a darabon, de méltán bízhatunk a pozitív fogadtatásban. Ezt a darabot fogjuk novemberben Temerinben is előadni. Hogy utána mi lesz a sorsa, még nem tudom. Nekem tetszik ez a darab, hiszen egy temerini mártírról szól, akiről sokan nem is tudtak. Úgy hiszem, hogy még ott, a helyiek sem. Azt tudni kell, hogy nekünk odaát egyáltalán nem szerepel a tantervben az 56-os téma. A gyerekek csak akkor kapnak belőle egy kis ízelítőt, ha a tanárnak éppen eszébe jut, hogy beszéljen róla, máskülönben nem is hallanak róla.

V. F.: Szeretnék itt rámutatni egy nagyon fontos folyamatra. Ugyebár a *Tűvé Tevőket* elvittük a vajdasági szemlére, amit a VMMI szervezett, ott úgy találták, hogy ezt a darabot érdemes lenne elküldeni a Nemzeti Művelődési Intézet által szervezett Csongrád megyei és vajdasági színjátszók találkozójára is. Tulajdonképp ennek köszönhetően jött az újabb meghívás az 56-os témával kapcsolatban. Különösen figyelemre méltó, hogy Csorba Bélának rendkívül sok anyaga gyűlt össze, Sanyinak pedig rengeteg 56-os témával kapcsolatos ötlet volt a fejében, de az egyesületnek nem volt kimondott terve, hogy készüljön egy 56-os darabbal, és erre jött a meghívás... Talán ezért is van az, hogy ez egy elképzelhetetlenül érdekes, minden eddiginél izgalmasabb alkotói folyamat volt számomra.

A *Tűvé Tevőkkel* kapcsolatban is van egy különös történetem. Amikor először jártunk Csanádpalotán, akkor már a második főszereplőnél tartottunk, majd valamivel később, alighanem szeptemberben meghívást kaptunk testvérvárosunkba, Jánoshalmára is. De mire oda kerültünk, megint nem volt főszereplőnk, se az első, se a második. Elképzelhetetlen feszültségben teltek a napok, egyik a másik után, végül valamikor a nyár tájékán Pé-

ter bácsi lánya elvállalta a szerepet. És akkor végre újrakezdődhetek a próbák, a fiataloknak egy idő után nyilván a könyökén jött már ki a sok újrázás, de végül megcsináltuk és Jánoshalmán is szép sikert aratunk vele. Meg utána otthon is még egyszer. Mondta is Törteli László, aki a darabot rendezte, hogy ez már kuriózumnak számít, három főszereplővel ugyanazt a darabot eljátszani...

M.-né Sz. É.: *Szabó Péter bácsi már nincs közöttetek...*

N. S.: Nagy veszteség, ő volt a szíve, motorja, éltetője az egész szervezetnek. 1989-ben megkapta a Köztársasági Közművelődési Közösség aranyérmét és díszoklevelét, évekkel ezelőtt pedig a Vajdasági Magyar Művelődési Szövetség rangos díját is kiérdemelte.

M.-né Sz. É.: *Vannak már elképzeléseitek a holnapról, a jövőbeli tervekről, vagy még a jelenre koncentráltok?*

N. S.: Igen, vannak már elképzeléseink, az egyik koreográfus egy operett-estet tervez temerini módra, ez ugyan nem pont a mi tervünk, de ha tudunk, segítünk. Másik elképzelésünk a temerini lakodalmas, de idén erre már nem lesz időnk. Főleg zenei anyag kellene hozzá a régi zenészekről,

olyanoktól, mint Flóri nagypapa, aki szintén zenélt, tamburán játszott. Vannak archív felvételek is – olyanok, amik nem jelentek még meg sehol –, olyan zenészekről, akik Temerinben jó muzsikusknak számítottak egykoron, például az ő dalaiból szívesen válogatnánk. Kimondottan temerini tánc sajnos nincs, mivel sokfelől jöttek ide a városlakók, így mindössze 2-3 olyan motívum van csupán, ami kimondottan temerininek mondható. Viszont hozzá lehet tenni sok egyebet, mert jöttek ide a Jászságból, a Kunságból, na meg székelyek is. Majd meglátjuk, hogy ebből az anyagból milyen zenei meg táncválogatást lehet kikerekíteni végül. A mai fiatalok ezekre már aligha emlékeznek, számukra ez már egy teljesen ismeretlen világ. Itt a Vajdaságban még nem kezdeményezett senki se hasonlót, vagy ha volt is ilyen felvetés, nem jutottak végül a végére. Úgy gondolom, ez is hagyomány értékű lehetne, ehhez természetesen a gyűjtéseket is fel kell használni, de ez egyelőre csupán egy terv még. Na meg ott van még... *A helység kalapácsa* Petőfitől, igen, ez már szintén régóta érlelődik bennünk.

M.-né Sz. É.: *Mennyire ápoltok intenzív kapcsolatot a testvérvárosokkal, Mórahalommal?*

V. F.: Kórusaink szoktak találkozni, meg a néptáncosok, de a színjátszók nemigen. Egyszer jártak nálunk egy darabbal. Ha jól belegondolunk, ez is egy kihasználatlan lehetőség, errefelé is lehetne kezdeményezni, bővíteni, fejleszteni a kapcsolatokat, hiszen az már most is adott. Az 56-os darabbal Jánoshalmára is megyünk majd, talán Mórahalmon is szívesen fogadnának később minket.

A legnagyobb gondot az utazás jelenti számunkat, meg a pályázatok kihasználatlansága, azt hiszem, ezeket a lehetőségeket jobban meg kellene ragadnunk. Nehéz idők járnak most, a működési költségvetést nem könnyű összekalapozni.

M.-né Sz. É.: *Pályázatok terén milyen tapasztalatok szereztek?*

N. S.: Tudjuk, hogy lehet a Bethlen Gábor Alapnál és a NKA-nál is pályázni, de ezek általában nem hozhatók párhuzamba a rendezvényeink időzítésével. Be kell vallani, hogy nem nagyon van érkezésünk a pályázatok felkutatásához, még elolvasni sem, hiszen oly sok a mindennapi teendőnk, de az biztos, hogy a jövőben több figyelmet kell majd fordítani rájuk.

Nehezen tudunk gazdálkodni a községi alapból nekünk jutó pénzzel, hiszen közel ugyanany-

nyit kapunk, mint tíz évvel ezelőtt, ez szinte a rezsit sem fedezi. Az épületet sokan használják, de a számlák a Szirmai nevére szólnak... A villany – és a gázzsámla csak emelkedett, és volt is már példa rá, hogy kikapcsolták a szolgáltatást. Az épület viszont nem a miénk, ezért pályázni is nehéz az egyesületnek.

M.-né Sz. É.: *Vannak-e kapcsolataitok más színjátszó csoportokkal?*

V. F.: Magyarországon erre nem nagyon van példa. Ez a csanádpalotai kapcsolat egy új dolog számunkra. Jánoshalmával, mint testvértelepülésünkkel is van egy kezdetleges kapcsolatunk, de inkább ez a Csanádpalota tűnik most olyannak, ami komolyabb szinten folytatódhat. Sajnos a mindennapi munka mellett olykor terhes a Szirmai ügyeit intézni, és sokszor érzem, hogy több információra lenne szükségem, sajnos idővel és energiával nagyon nehezen lehet ezt győzni. A munkatársak is dolgoznak, küzdenek, keresik a pénzt, nem tudjuk annyira mozgatni őket. Szemlére akkor tudunk eljutni, ha van kész darabunk, tavaly például nem volt ilyen. Lehet, hogy majd ezzel az 56-os darabbal veszünk részt a következőn. Tavasszal lesz a szemle, ott tudunk találkozni más csoportokkal.

M.-né Sz. É.: *Milyen további színhelyek jöhetnek még számításba?*

V. F.: *A Tűvé tevőket* el akartuk vinni több helyre is, de a folytonos főszereplőváltás kicsit megakadályozott ebben eddig bennünket.

M.-né Sz. É.: *A harmadik főszereplő maradt?*

V. F.: Igen, most úgy tűnik, hogy ő nem fog elmenni, és akkor lesz rá lehetőség, hogy elvigyük máshova is a darabot, mert érdeklődnek felőle.

M.-né Sz. É.: *Fiatalok és idősök egyaránt vannak a színjátszó csoportban? Tudatosan alakítjátok így?*

V. F.: Nehéz dolog a fiatalokban fenntartani az érdeklődést, be kell valahogy csalogatni őket. Szerintem a néptánc az egy jó módszer erre, aztán ezt beépítjük a színjátszásba, így ezzel a területtel is ismerkedhetnek. És könnyebben kedvet kapnak, hiszen mindig van egy cél, például a színjátszó találkozók az anyaországban. És úgy érzem, össze is kovácsolódott ez az ifjúsági csoport.

M.-né Sz. É.: *Mondhatjuk, hogy elindult Csanádpalotával egyfajta együttműködés?*

V. F.: Igen, mondhatjuk, bár megmondom őszintén, hogy anynyi feladat van, hogy az embernek nem igazán jut ideje arra, hogy kezdeményezzen, de Ádók Pista, a Kelemen László Művelődési Ház igazgatója folyamatosan hívogatott, keresett, nem hagyta annyiban. A csanádpalotai színjátszó találkozó kapcsolatépítésre is kiváló: aztán egyik ismeretségből, alkalmából jön a másik. Látom és tapasztalom, hogy kapcsolatépítésre, együttműködésre érdemes minél több időt, energiát fordítani. Nálunk is előfordulnak hullámvölgyek, úgy, mint bárki másnál, ezért néha

teher is az embernek, küzdelemmel jár, és kérdéseket vet fel, hogy mi legyen, hogyan oldjuk meg. Nem tagadom, van ilyen, még akkor is, ha kívülről mindenki a szép oldalát látja.

M.-né Sz. É.: *Mi a legkedvesebb emlék az amatőr színjátszás kapcsán?*

N. S.: Nekem a jelenleg próbált darab – A szabadság betegek – a gyerekkori színjátszás utáni első színpadi szereplésem, tehát olyan sok élményem még nincs ezen a területen.

V. F.: Nekem ez a mostani talán már a negyedik vagy ötödik darab, amiben játszom, pontosan nem is emlékezem már rá, de mindjárt az első darabban (Ki az úr a háznál?) főszerepet kaptam. Nagyon jel-

lemző az is, hogy az ember csinálni akar egy előadást, de nincsenek hozzá szereplők, sorra merülnek fel a kérdések, jönnek a problémák, de aztán végül valahogy csak megoldódik minden. Nekem örökre felejthetetlen élmény marad a Törteli László által rendezett Orwell Állatfarm is, amelyben 30 fő szerepelt és hatalmas díszletei voltak.

M.-né Sz. É.: *Miként tudtok egyszerre ennyi embert egy helyre összehozni, összeszervezni?*

N. S.: Kétségkívül nem kis feladat, nem kis logisztika! Elsősorban a csoportjainkat szólítjuk meg, illetve a régebbi tagokat, meg azokat, akik ugyan nem tagok, de tudjuk, hogy vannak ilyen ambícióik, szívesen szerepelnének.

M.-né Sz. É.: *Mire vagytok a legbüszkébbek az egyesület életében?*

N. S.: A magyar szív és magyar láng megőrzése a legfontosabb célja az egyesületünknek. Én ezt tartom a legfontosabbnak és azt, amikor Temerinben teltház előtt játszottunk.

V. F.: Büszke vagyok, de leginkább azt tartom fontosnak, hogy a színjátszás által kapaszkodót, gyökeret, közösséget tudunk adni azoknak az embereknek, családoknak, akik itt, a Vajdaságban képezlik el a jövőjüket, akik azért küzdenek mindennap, hogy meglegyen a betevő falatjuk.

MAGNÉ SZAITZ ÉVA 2005-ben végzett a Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Tanárképző Főiskolai Karán művelődésszervező szakon, kulturális menedzser szakirányon. 2007-től Békéscsabán dolgozott a Közösségfejlesztők Békés Megyei Egyesületének munkatársaként. Azóta egyben tagja is az egyesületnek. 2011-ben elvégezte a Szent István Egyetem Gazdasági Karán a közösségi-civil szervező szakot. 2013 óta módszertani referensként dolgozik a Nemzeti Művelődési Intézet Csongrád Megyei Irodájában, ezen belül közel 2 éven át kulturális koordinátorként tevékenykedett az intézet egyik kiemelt programjában.